

Lägesrapport 2015

En unik sammanställning av läget för satsningar
på medicinsk forskning i Sverige

Maj 2015

Förord

Politiker och allmänhet är överens om att Sverige ska vara ett kunskapsland och att forskning är prioriterat. Samtidigt minskade forskning och utveckling (FoU) som andel av BNP från 4,13 till 3,42 procent mellan 2001 och 2013. Jämfört med 33 andra länders tillväxttakt för FoU ligger vi nu sju från slutet och har till och med en negativ tillväxttakt. En avgörande förklaring är att företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet flyttas ifrån Sverige.

Det hör också till saken att en rad länder satsar mer än vad Sverige gör på civil offentligt finansierad forskning. Enligt Eurostats ranking för 2013 låg Sverige på åttonde plats av 32 länder i statliga anslag för FoU i procent av BNP. Det är en förbättring från 2011 då Sverige låg på elfte plats, men en försämring från 2012 då vi låg sju. Trots ökade satsningar i FoU-propositionen 2012 beräknas FoU-anslagen ligga under 0,8 procent av BNP fram till och med 2016.

Sverige har en utmaning i form av åldrande befolkning och ökande vårdkostnader. Medicinsk forskning är nyckeln till att bemöta den utmaningen. Dessvärre visar statistiken i den här rapporten också att Sverige halkat efter vad gäller forskningskvalitet, antal kliniska prövningar, life science-företag och tillgång till innovativa behandlingar inom vården.

De offentliga investeringarna i medicinsk forskning utgör idag knappt 0,2 procent av BNP, medan vårdkostnaderna utgör 11 procent. Det betyder att för varje skattekrone som läggs på vård, läggs två öre på att kunna ge bättre prevention och behandlingar i framtiden. Det räcker inte. En SIFO-mätning visar att 76 procent av befolkningen tycker att det är för lite. De offentliga investeringarna i medicinsk forskning och dess tillämpning bör på sikt fördubblas och motsvara fyra öre per vårdkrone.

Den 6e maj 2015 lämnade Forska!Sverige över rapporten "Agenda för hälsa & välbefinnande" till ministrarna för folkhälsa & sjukvård, högre utbildning & forskning och näringsliv & innovation. Rapporten har tagits fram i samarbete med 25 aktörer från olika delar av life science-systemet och innehåller konkreta åtgärdsförslag och handlingsplaner som bidrag till en nationell life science strategi (se www.forskasverige.se/agenda).

Sverige har fortfarande stor potential, bland annat tack vare ledande forskargrupper och kvalitetsregister. Det är nu mycket viktigt med kraftfulla politiska beslut för att vända den negativa utvecklingen för life science i Sverige. Det är vår förhoppning att våra åtgärdsförslag ska snabba på den processen och att politiker, över partigränserna, kan enas i denna framtidsfråga för Sverige.

Anna Nilsson Vindefjärd
Generalsekreterare Forska!Sverige

Carl Johan Sundberg
Ordförande Forska!Sverige

Stockholm
Maj 2015

Lägesrapport 2015

En unik sammanställning av läget för satsningar
på medicinsk forskning i Sverige

Innehåll

Förord.....	2-3
Sammanfattning.....	6-7
Totala FoU-utgifter.....	8
Genomsnittlig tillväxttakt för FoU- <i>internationell jämförelse</i>	9
Företags investeringar i FoU- <i>internationell jämförelse</i>	10
Läkemedelsföretags investeringar i FoU.....	11
Statliga anslag till civil FoU- <i>internationella jämförelser</i>	12-13
Statliga anslag till medicinsk FoU respektive övrig civil FoU.....	14-16
Citerade publikationer- biomedicin- <i>internationell jämförelse</i>	17
Citerade publikationer- klinisk forskning- <i>internationell jämförelse</i>	18
Antal life science-företag.....	19
Antal anställda i forskande läkemedelsföretag.....	20
Antal kliniska prövningar, kostnader och studiepatienter.....	21
Statliga anslag till medicinsk FoU i förhållande till kostnaderna för hälso- och sjukvård.....	22
Offentliga utgifter för hälso- och sjukvård.....	23
Användning av nya medicinska behandlingar- <i>internationell jämförelse</i>	24
Satsningar på nationella kvalitetsregister.....	25

Sammanfattning

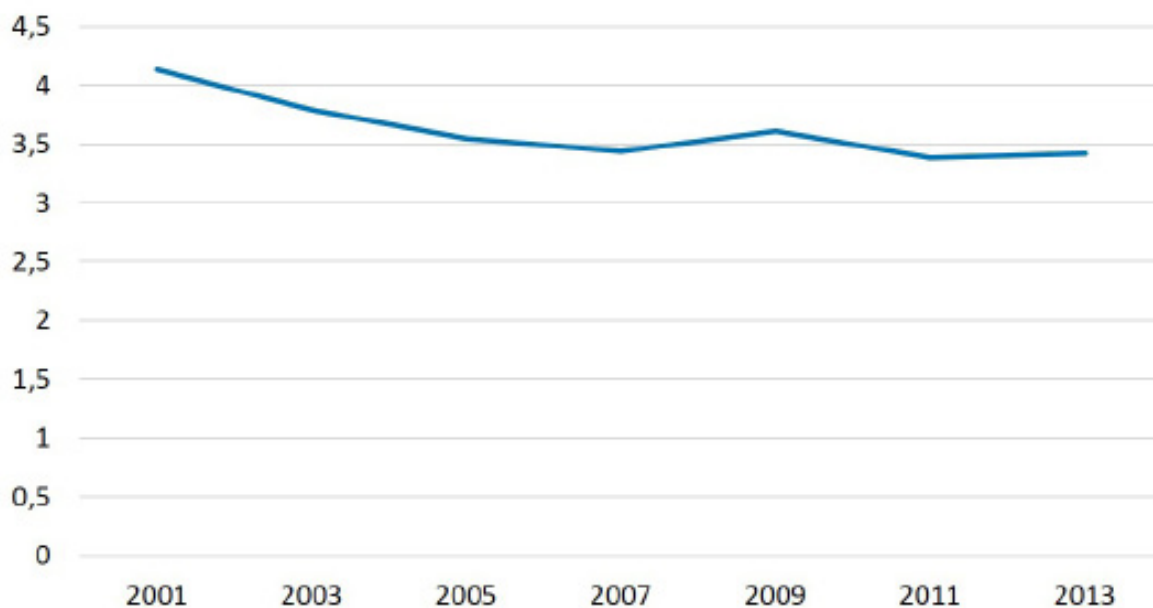
1. Sverige har länge varit starkt inom forskning och utveckling med stora investeringar från bland annat företag, men vi ser nu en negativ trend.
2. Sverige har en negativ tillväxttakt för forskning och utveckling och ligger sju från slutet i en jämförelse av 33 länder.
3. Företagens investeringar i forskning och utveckling i Sverige, som andel av BNP, har sjunkit kraftigt mellan 2001 och 2012. Det kan jämföras med ett flertal länder där investeringarna istället har ökat under samma period.
4. Läkemedelsföretagens investeringar i forskning och utveckling i Sverige gick ned med 8,4 procent under 2013.
5. Sverige ligger på åttonde plats av 32 länder i statliga anslag till civil forskning och utveckling som andel av BNP (2013). Det är en förbättring från 2011 då Sverige låg på elfte plats, men en försämring från 2012 då vi låg sju.
6. Danmark har dragit ifrån Sverige vad det gäller statliga investeringar i civil forskning och utveckling som andel av BNP. Från att båda länder låg på 0,7 procent år 2005 gick Danmark upp till 1,0 procent år 2014, medan Sverige endast ökade till 0,8 procent.
7. De statliga anslagen till medicinsk forskning och utveckling gick upp efter år 2007 och ligger sedan 2013 strax under 0,2 procent av BNP.
8. I Sverige ökar de statliga anslagen till medicinsk forskning och utveckling långsammare än anslagen till civil forskning och utveckling inom övriga områden sammantaget.
9. Medicinsk forskning har fått mellan 20 och 25 procent av de totala statliga anslagen till civil forskning under en längre tid.

10. Sverige har tappat position inom biomedicinsk forskning. På 20 år gick vi från fjärde till åttonde plats i rankingen av vilka länder som har flest citerade publikationer inom biomedicin.
11. Sverige har tappat position inom klinisk forskning. På 20 år gick vi från tredje till sjätte plats i rankingen av vilka länder som har flest citerade publikationer inom klinisk forskning.
12. Sedan 2008 har antalet life science företag i Sverige minskat.
13. Antalet anställda inom forskande läkemedelsföretag i Sverige har minskat med 45 procent de senaste nio åren.
14. År 2013 ökade antalet kliniska prövningar, efter en flerårig nedgång.
15. I Sverige går 11 procent av BNP till hälso- och sjukvården, samtidigt som 0,2 procent investeras i den medicinska forskningen som kan förbättra hälsan och minska vårdkostnaderna.
16. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård fortsätter att öka i Sverige och prognosen tyder inte på någon förbättring.
17. Sverige hamnar på näst sista plats av 14 jämförbara länder vad det gäller användning av nya medicinska behandlingar i en studie av sju specifika sjukdomsområden.
18. Satsningarna på utveckling av nationella kvalitetsregister har ökat och ligger på 320 miljoner kronor per år under kommande år.

1. Sverige har länge varit starkt inom forskning och utveckling med stora investeringar från bland annat företag, men vi ser nu en negativ trend. Mellan år 2001 och 2013 minskade FoU som andel av BNP från 4,13 till 3,42 procent.

Totala FoU-utgifter

(% av BNP)

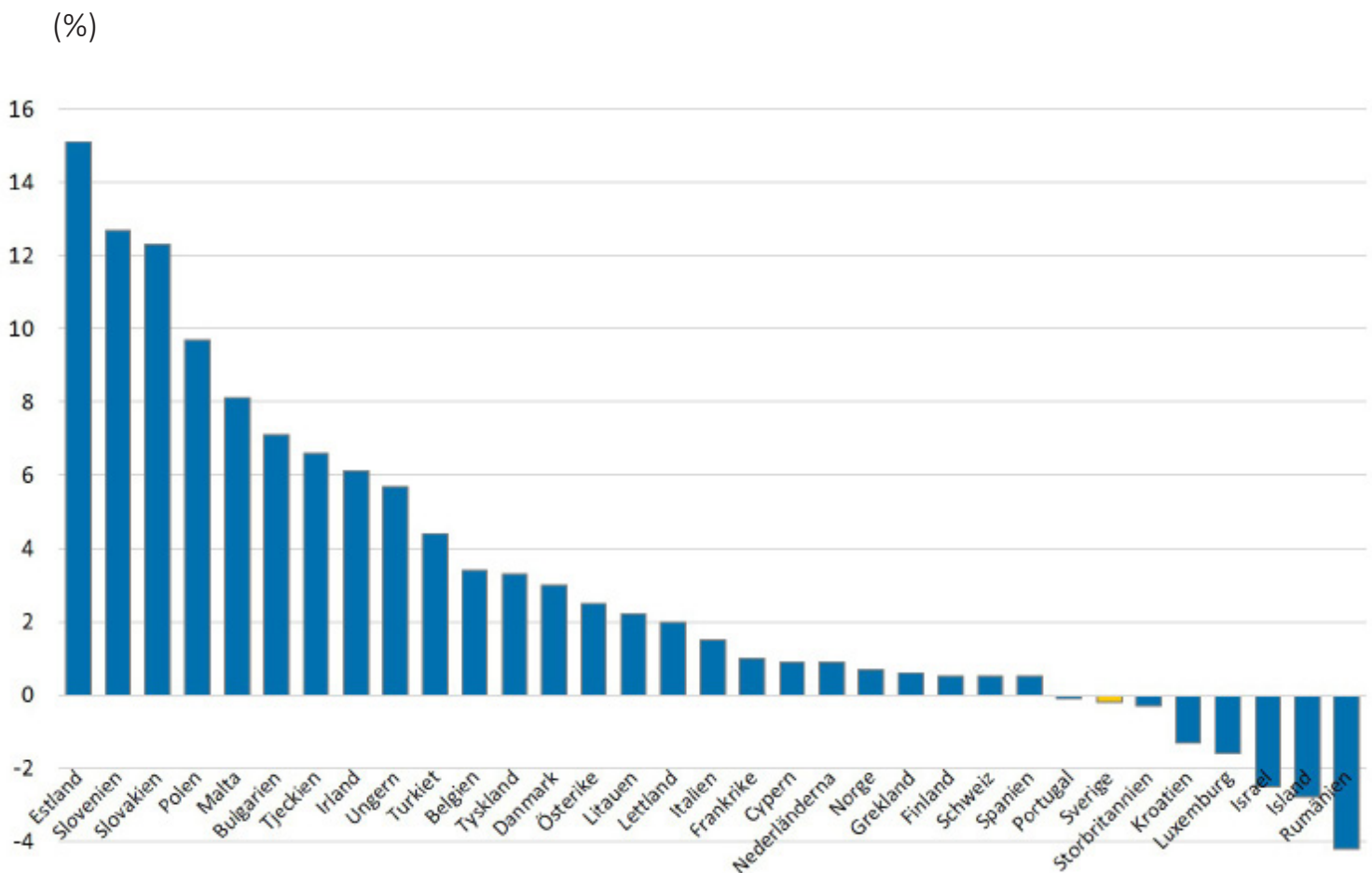

SCB (2014) FoU-utgifter

2. Sverige har en negativ tillväxttakt för forskning och utveckling och ligger sju från slutet i en jämförelse av 33 länder. En orsak är att företagen minskat sin verksamhet inom forskning och utveckling i Sverige, till förmån för andra länder.

Genomsnittlig tillväxttakt för FoU *

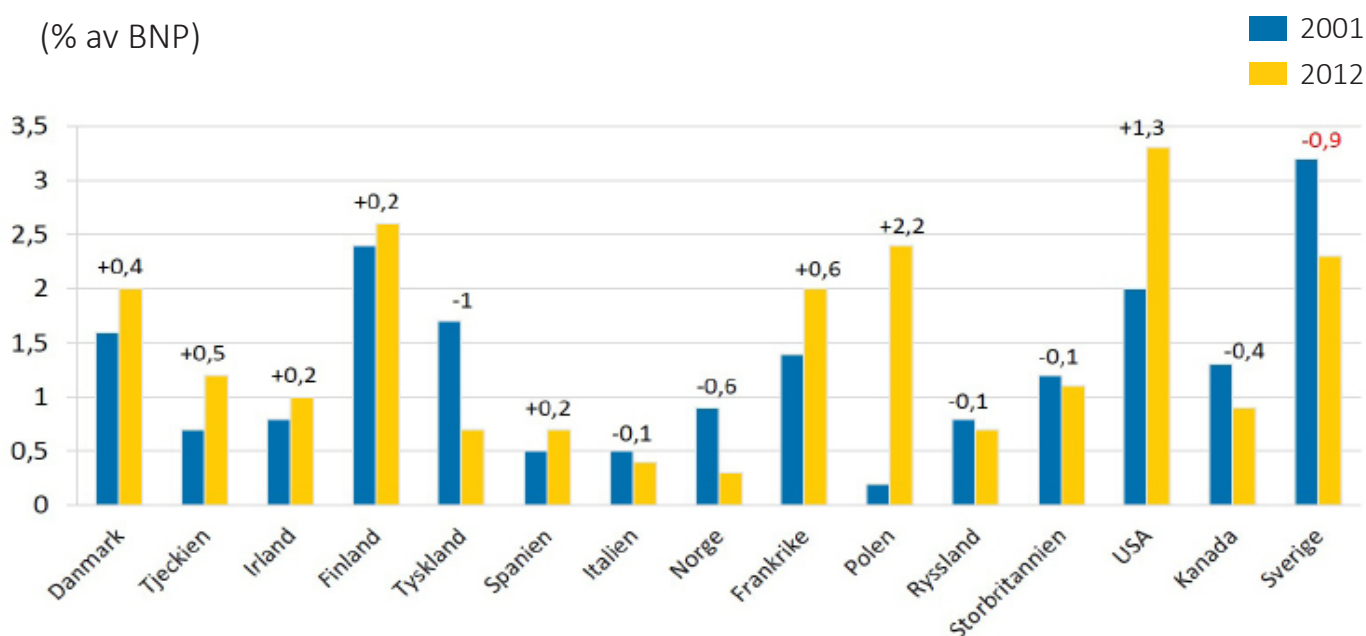
European Commission (2014) *Research and Innovation performance in the EU - Innovation Union progress at country level 2014*

* Den genomsnittliga tillväxttaket för FoU refererar till perioden 2007-2012 eller senaste tillgängliga data (IS, TR: 2007–2011; NL, RO: 2007–2010; PT: 2008–2012; SI: 2008–2010; FR: 2010–2012; CH: 2004–2008; EL: 2001–2007)

3. Mellan 2001 och 2012 sjönk företagens FoU-investeringar från 3,2 till 2,3 procent som andel av BNP i Sverige (-28%), medan de ökade från 1,6 till 2 procent som andel av BNP i Danmark (+25%).

Företagens FoU-utgifter

(% av BNP)

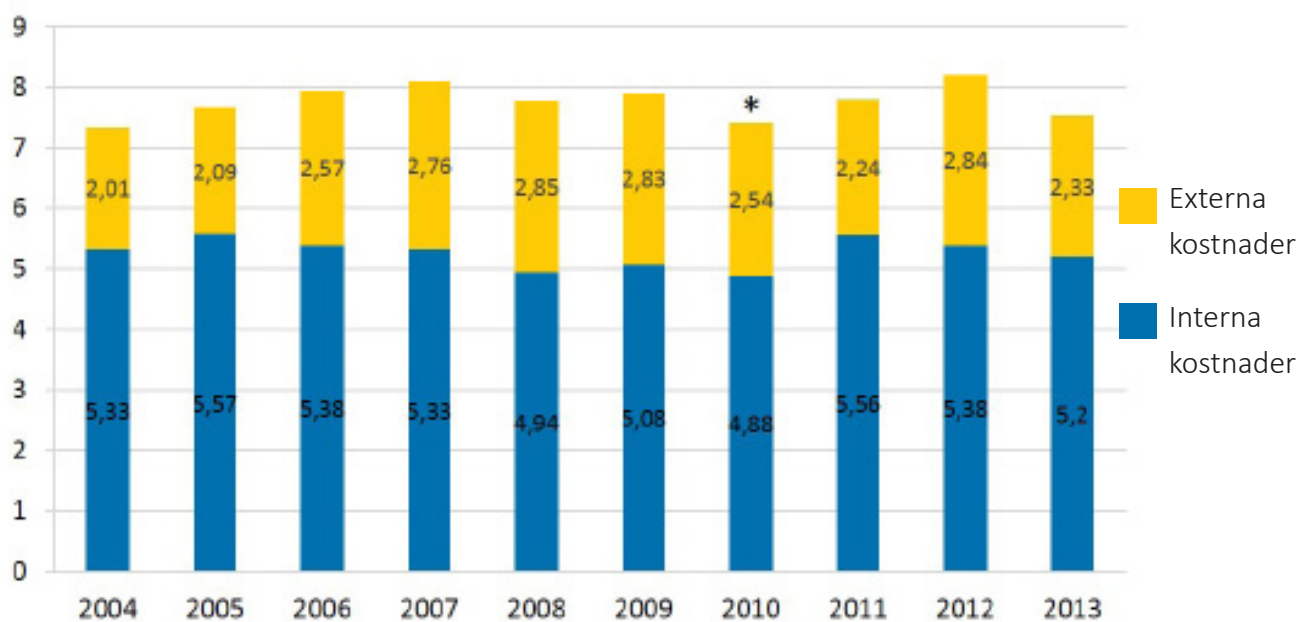
Skillnaden i procentandelar mellan 2001 och 2012 är utsatt för respektive land

Öresundsinstitutet (2014) *Läkemedelsindustrin i Danmark och Sverige 2014: Dansk succé och svenskt ras fortsätter*

4. Läkemedelsföretags investeringar i forskning och utveckling i Sverige gick ned med 8,4 procent under år 2013.

Läkemedelsindustrins kostnader för FoU i Sverige

(mdr SEK)

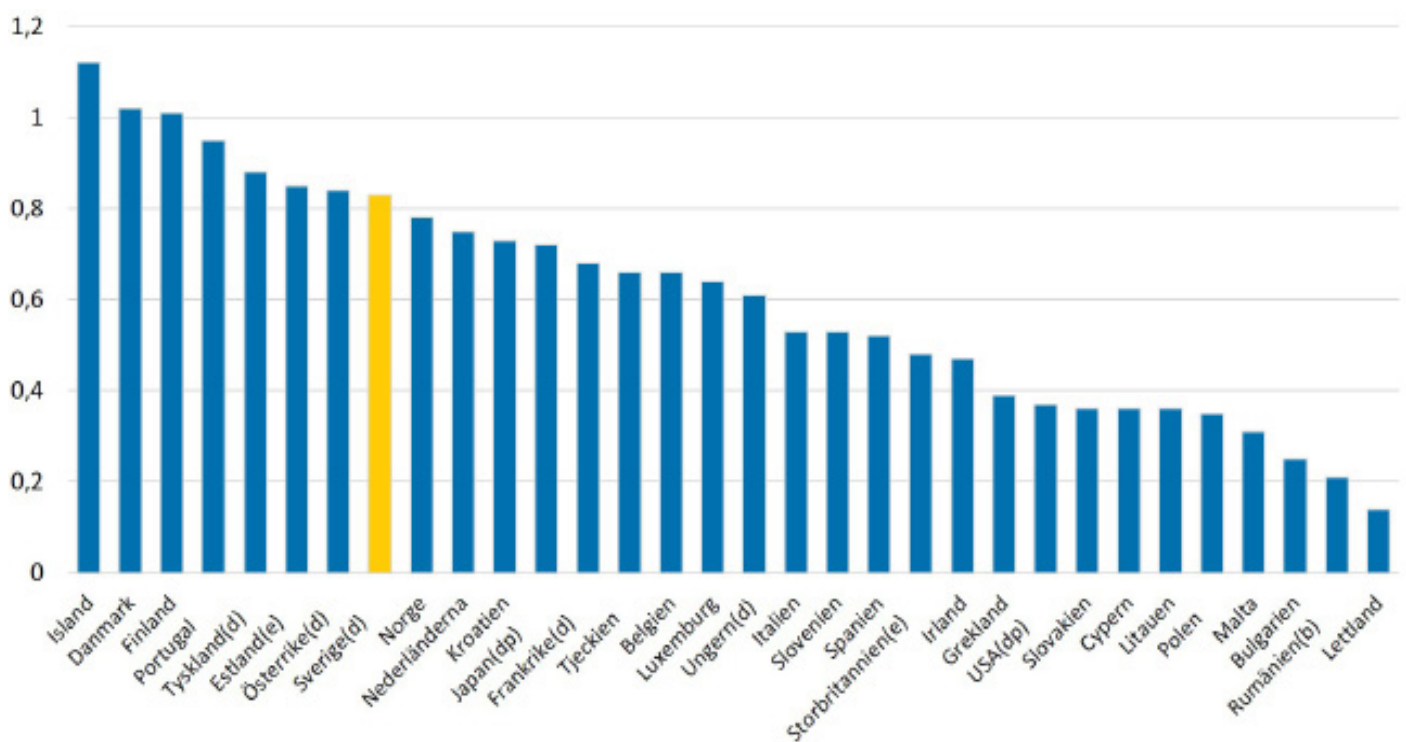
*Externa kostnader för preklinisk forskning år 2010 saknas på grund av ej tillgänglig data

LIF (2014) FoU-enkät

5. Sverige ligger på åttonde plats av 32 länder i statliga anslag till civil forskning och utveckling som andel av BNP (2013). Det är en förbättring från 2011 då Sverige låg på elfte plats, men en försämring från 2012 då vi låg sju.

Statliga anslag till civil FoU

(% av BNP)

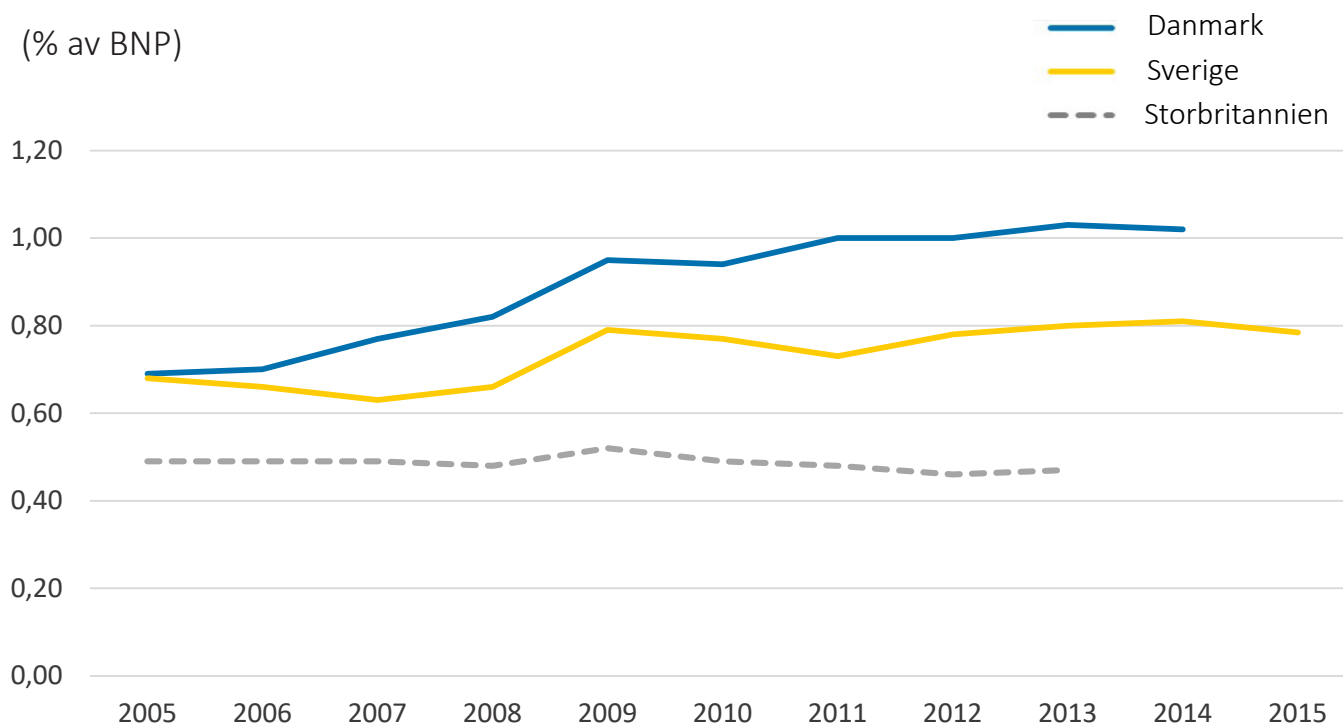

b- brott i tidsserien; d- avvikande definition;
e- estimerat värde; p- provisoriskt värde

Eurostat (2014)

6. Danmark har dragit ifrån Sverige vad det gäller statliga investeringar i civil forskning och utveckling som andel av BNP. Från att båda länder låg på 0,7 procent år 2005 gick Danmark upp till 1,0 procent år 2014, medan Sverige endast ökade till 0,8 procent. Givet att företagen minskar sin forskningsverksamhet i Sverige, kommer Sverige fortsätta att tappa mark jämfört med andra länder.

Statliga anslag till civil FoU

2005-2013- Eurostat (2015)

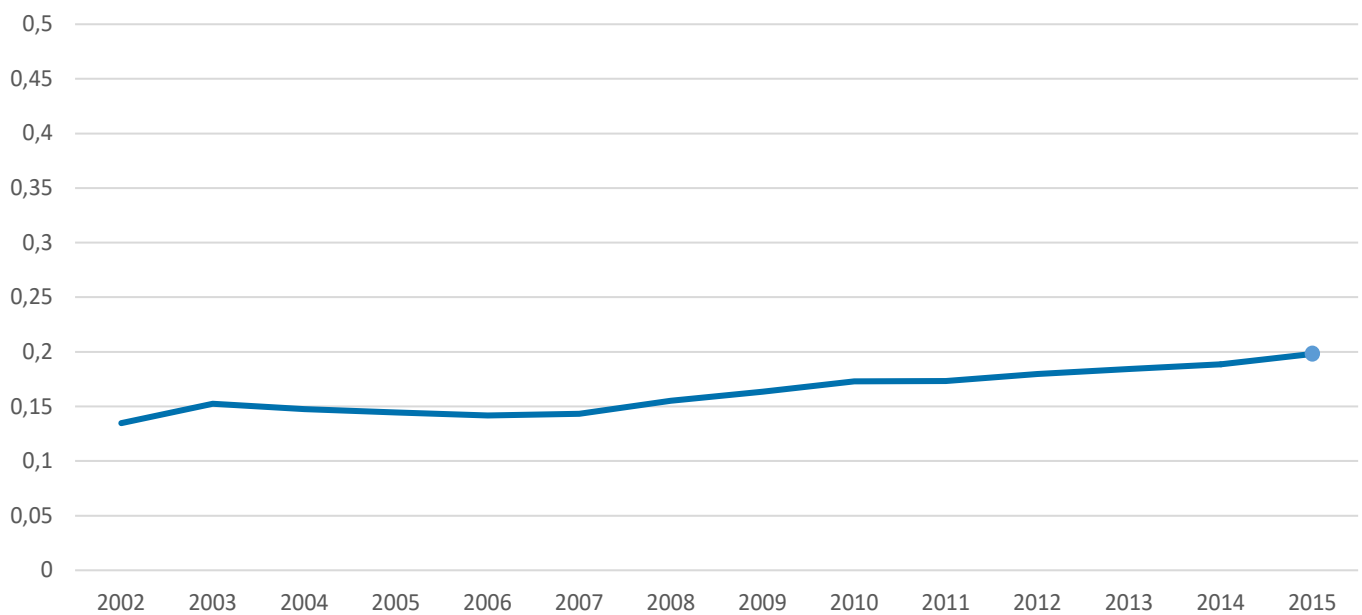
2014-2015- beräknade FoU-medel i budgetpropositionen efter ändamål, SCB (2015)

Uppdaterad 161221

7. De statliga anslagen till medicinsk forskning och utveckling gick upp efter år 2007 och ligger sedan 2013 strax under 0,2 procent.

Statliga anslag till medicinsk FoU

(% av BNP)

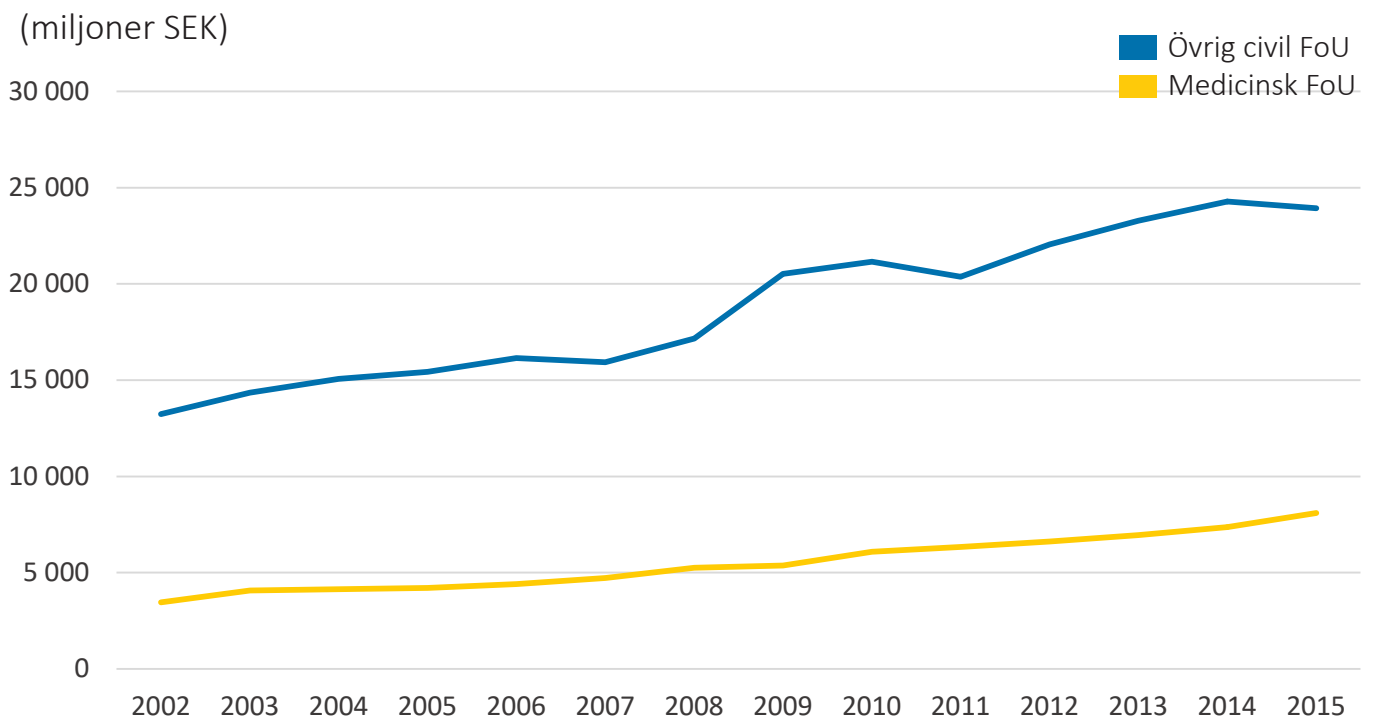
Övrig civil FoU består av anslag exklusive medicinsk FoU. ALF-medel är inte inkluderade.

Beräknade FoU-medel i budgetpropositionen efter ändamål, SCB (2015)

Uppdaterad 161221

8. I Sverige ökar de statliga anslagen till medicinsk forskning och utveckling långsammare än anslagen till civil forskning och utveckling inom övriga områden sammantaget.

Statliga anslag till medicinsk FoU respektive övrig civil FoU

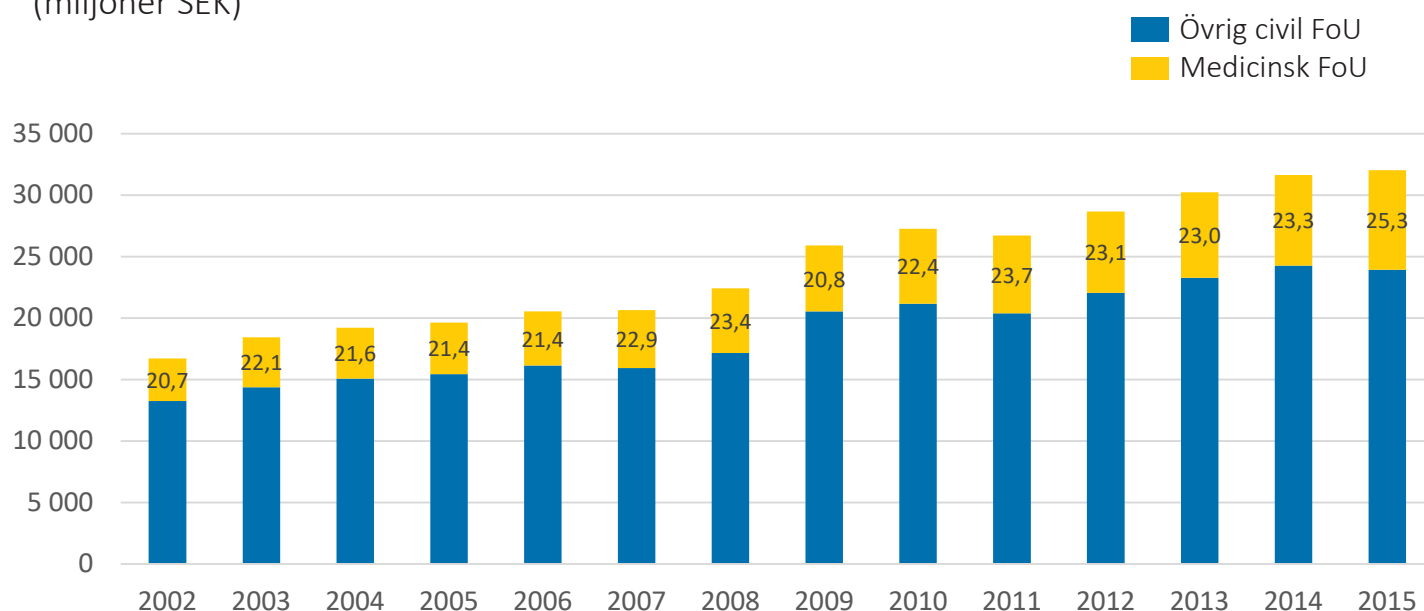

Beräknade FoU-medel i budgetpropositionen efter ändamål, SCB (2015)

9. Medicinsk forskning har fått mellan 20 och 25 procent av de totala statliga anslagen till civil forskning under en längre tid.

Statliga anslag till medicinsk FoU respektive övrig civil FoU

(miljoner SEK)

Övrig civil FoU består av anslag exklusive medicinsk FoU. ALF-medel är inte inkluderade.

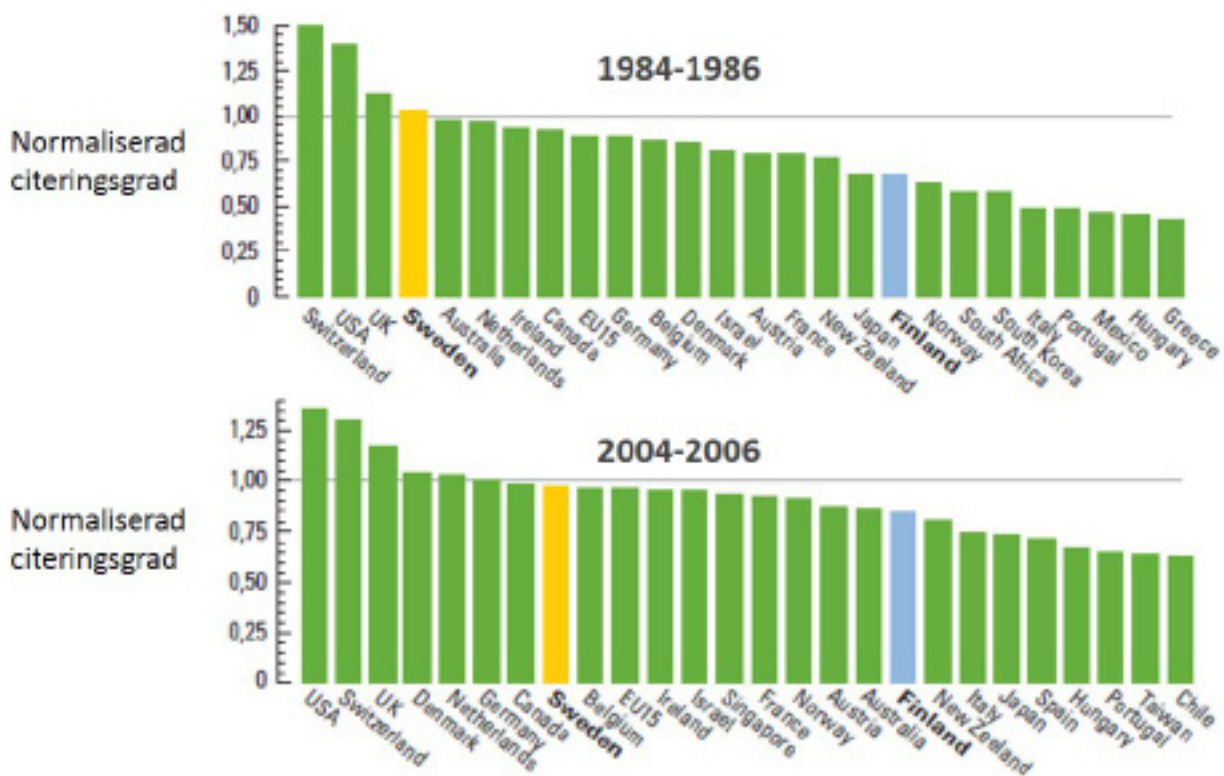
2002-2015- beräknade FoU-medel i budgetpropositionen efter ändamål, SCB (2015)

Uppdaterad 161221

10. Sverige har tappat position inom biomedicinsk forskning. På 20 år gick vi från fjärde till åttonde plats i rankingen av vilka länder som har flest citerade publikationer inom biomedicin.

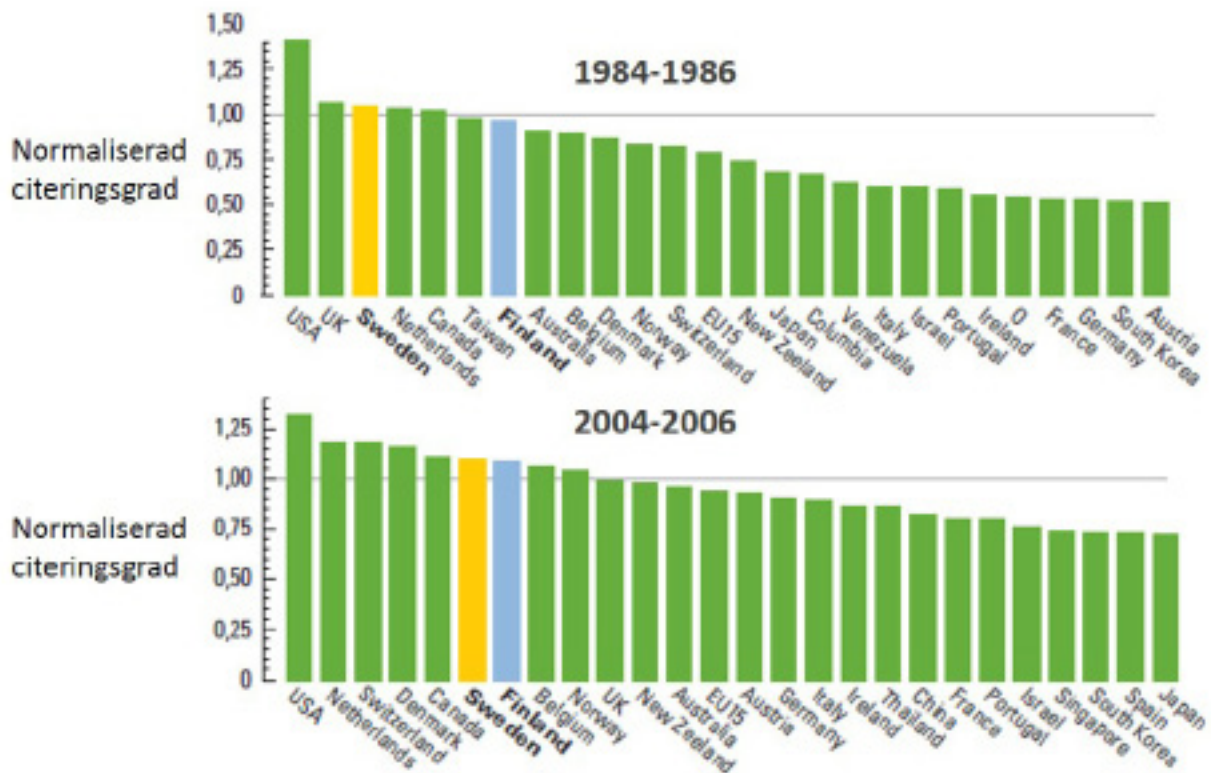
Citerade publikationer- Biomedicin

Academy of Finland och Vetenskapsrådet (2009) *Clinical research in Finland and Sweden*

11. Sverige har tappat position inom klinisk forskning. På 20 år gick vi från tredje till sjätte plats i rankingen av vilka länder som har flest citerade publikationer inom klinisk forskning

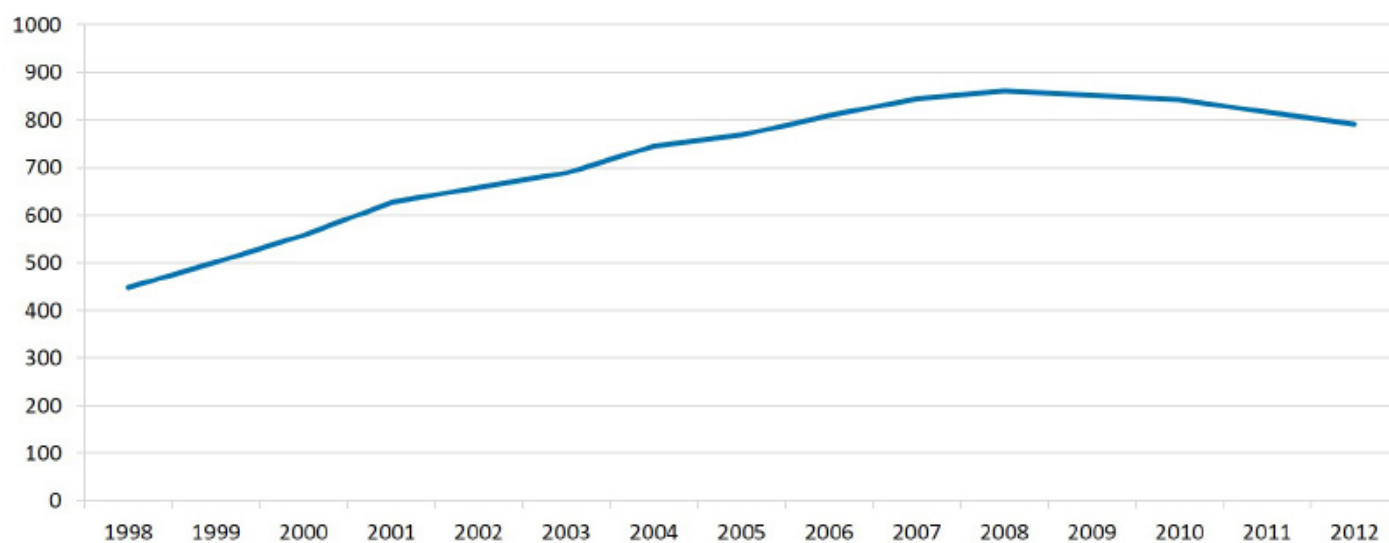
Citerade publikationer- Klinisk forskning

Academy of Finland och Vetenskapsrådet (2009) *Clinical research in Finland and Sweden*

12. Sedan 2008 har antalet life science-företag i Sverige minskat.

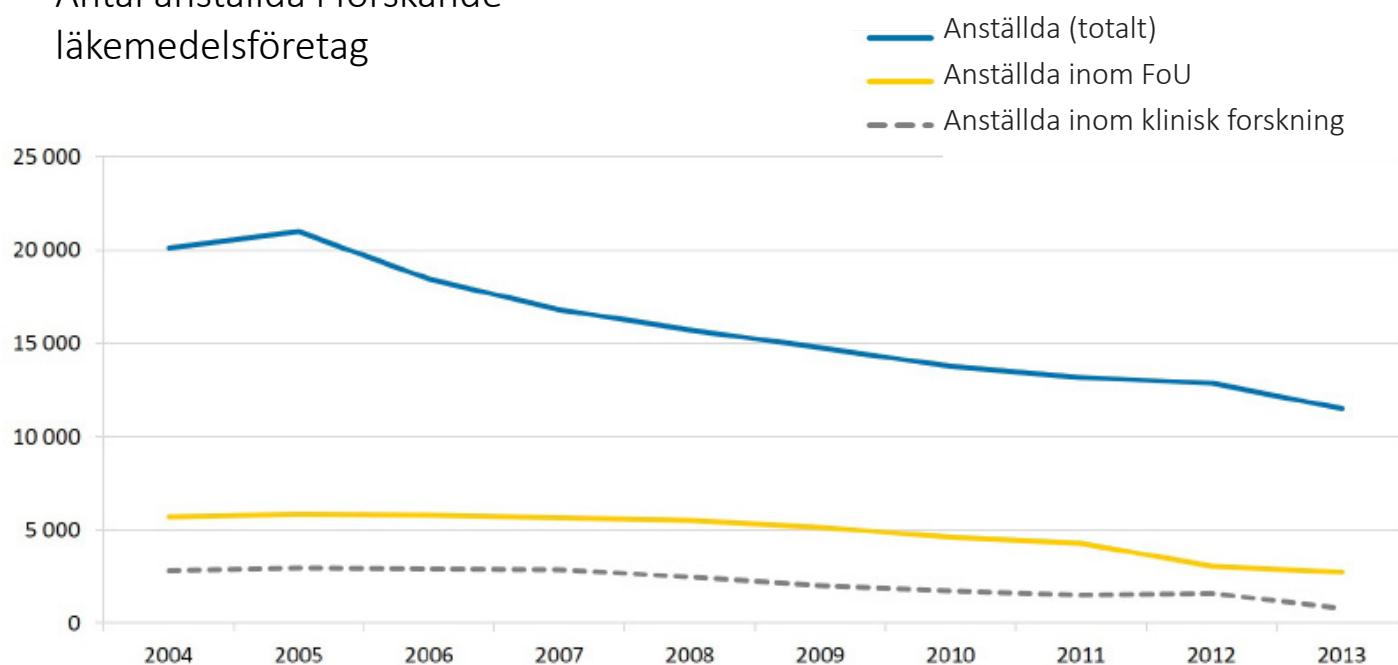
Antal life science-företag i Sverige

VINNOVA (2014) *Global trends with local effects - The Swedish life science industry 1998-2012*

13. Antalet anställda inom forskande läkemedelsföretag i Sverige har minskat med 45 procent de senaste nio åren.

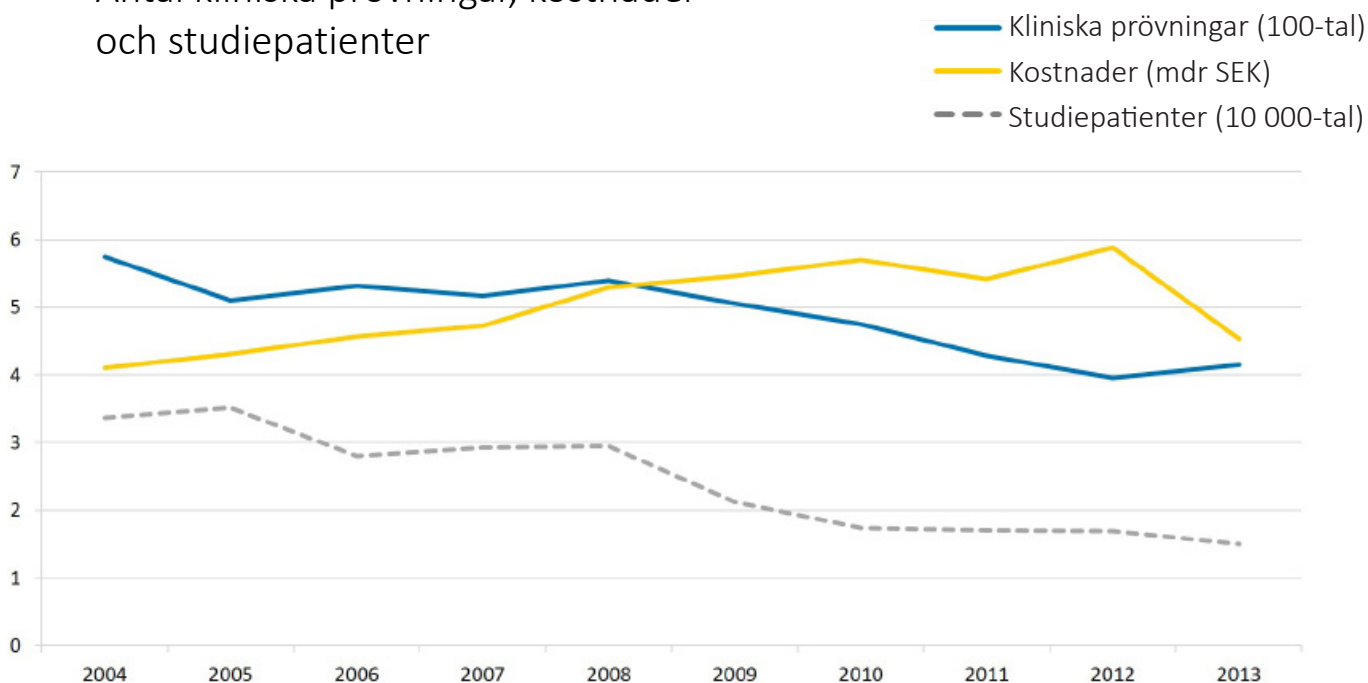
Antal anställda i forskande läkemedelsföretag

LIF (2014) FoU-enkät

14. Mellan år 2004 och 2012 ökade kostnaderna för kliniska studier, samtidigt som antalet prövningar och studiepatienter minskade. 2013 tycks den negativa trenden vända, i och med att antalet prövningar ökade.

Antal kliniska prövningar, kostnader och studiepatienter

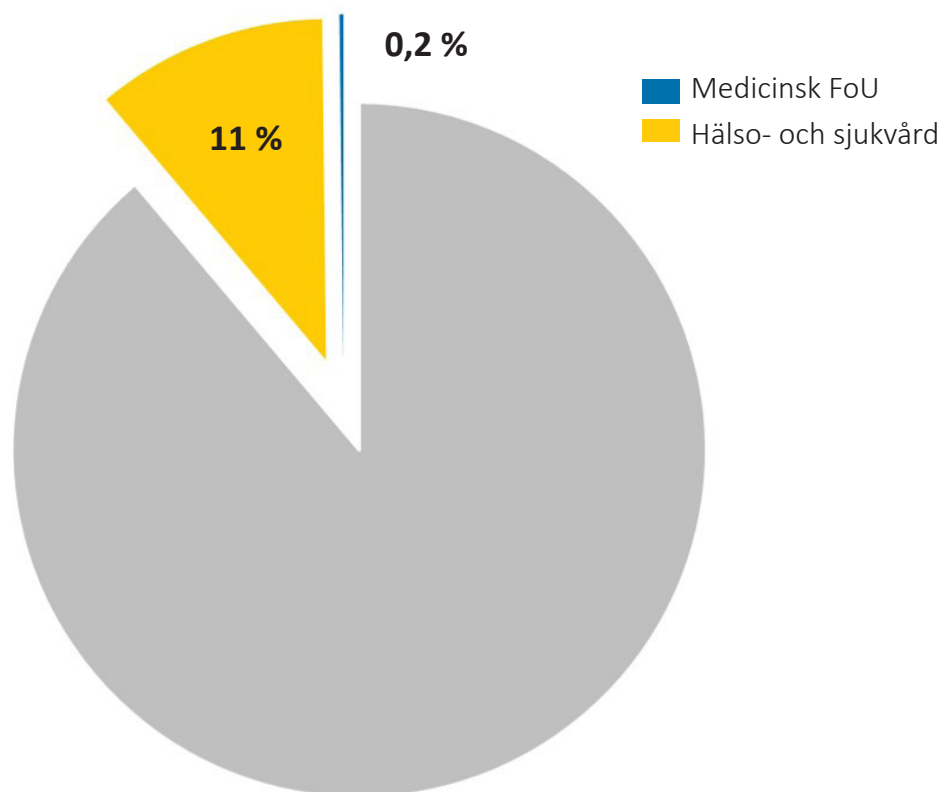
LIF (2014) FoU-enkät

Siffrorna visar endast LIFs medlemsföretags verksamhet, vilket inte utgör helheten av klinisk prövningsverksamhet i Sverige. Clinical research organisations (CRO) är involverade i två tredjedelar av de kliniska prövningarna och utför även prövningar åt företag som inte är LIF-medlemmar.

15. I Sverige går 11 procent av BNP till hälso- och sjukvård, samtidigt som 0,2 procent investeras i den medicinska forskningen som kan förbättra hälsan och minska vårdkostnaderna i Sverige.

Statliga anslag till medicinsk FoU i förhållande till kostnaderna för hälso- och sjukvård

(% av BNP)

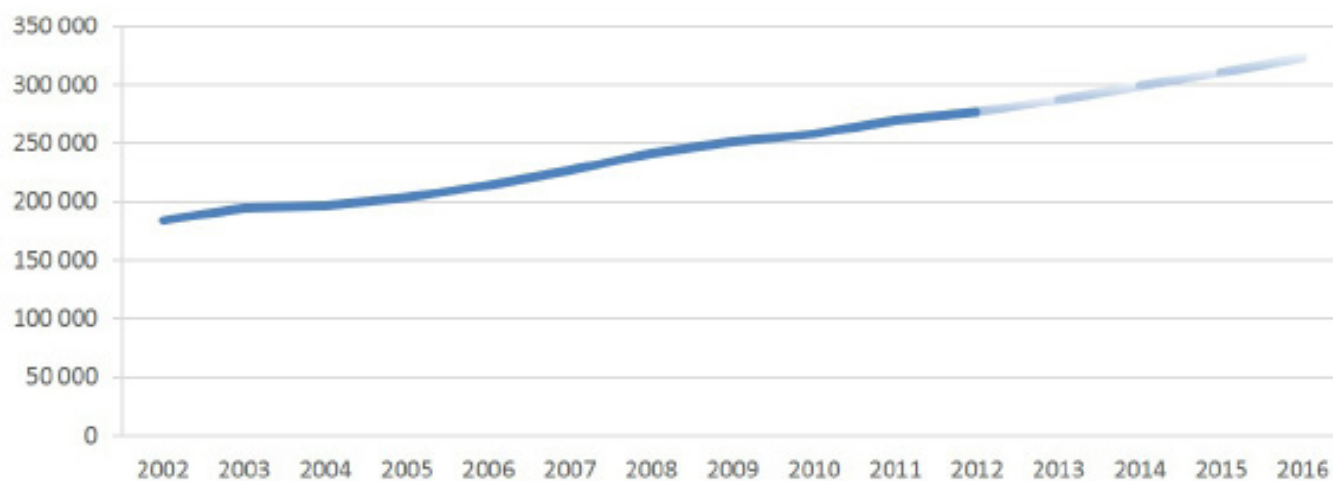

SCB (2015)

16. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård fortsätter att öka kraftigt i Sverige och prognosen tyder inte på någon förbättring. 80-85 procent av vårdkostnaderna beräknas vara relaterade till kroniska sjukdomar*. Ett ökat fokus på att förebygga dessa sjukdomar och ökad användning av nya metoder för att få bättre behandlingsresultat är därmed mycket viktigt.

Offentliga utgifter för hälso- och sjukvård

(miljoner SEK)

2002-2011- utfall (SCB)

2012- preliminärt utfall (SCB)

2013-2016- uppskattade värden baserade på genomsnittlig ökning 2002-2010

* Vårdanalys (2015)

17. Sverige hamnar på näst sista plats av 14 jämförbara länder vad det gäller användning av nya medicinska behandlingar. Det visar en studie utförd på uppdrag av Brittiska socialdepartementet med syfte att få en uppfattning om hur effektivt olika länder drar nytta av nya godkända behandlingar. Sju olika områden inkluderas i studien, bl a cancer, hjärta-kärl och mentala sjukdomar.

Användning av nya medicinska behandlingar

Land	Rankning	TRP (Total Ranking Points)
USA	1	49
Spanien	2	58
Frankrike	3	62
Danmark	4	66
Australien	5	75
Schweiz	6	77
Canada	7	85
Storbritannien	8	87
Österrike	9	89
Norge	10	90
Italien	11	92
Tyskland	12	92
SVERIGE	13	93
Nya Zealand	14	122

A report for the secretary of state for health by professor Sir Richards CBE (2010) *Extent and causes of international variations in drug usage*

18. Satsningarna på utveckling av nationella kvalitetsregister har ökat och ligger på 320 miljoner kronor per år under kommande år.

Satsningar på nationella kvalitetsregister

	2012	2013	2014	2015	2016	Summa
Staten	182	224	224	224	224	1078
Landsting	78	96	96	96	96	462
Summa:	260	320	320	320	320	1540

- Satsningen syftar till att finansiera och utveckla de nationella kvalitetsregistren för perioden 2012-2016
- 30 % finansieras av landstingen och 70 % av statliga medel

Nationella kvalitetsregister är ett viktigt instrument för att utvärdera behandlingar och är av värde för både patienter, vårdpersonal, forskare och för företag som utvecklar nya metoder.

Forska!Sverige - en oberoende stiftelse som
verkar för att förbättra villkoren för medicinsk
forskning och dess tillämpning